

Elm aləmində nadir istedadla malik elə şəxsiyyətlər var ki, onların elmə gətirdiyi yenilik və çəkdikləri zəhmət, elmə verdikləri töhfə daima diqqət mərkəzindədir. Şərqsünaslıq elminin inkişaf etdirilməsində akademik Əbdülkərim Əlizadə, akademik Əlisöhbət Sumbatzadə, akademik Həmid Araslı, akademik Ziya Bünyadov, professor Rüstəm Əliyev, professor Aida İmanquliyeva kimi dahi şəxsiyyətlərin müstəsna rolu olmuşdur. Şərqsünaslıq məktəbini layiqincə davam etdirmək kimi ağır yük AMEA akademik Z.M.Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutunun direktoru akademik Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyevanın çiyinlərinə düşmüşdür.

XX-XXI əsrdə Şərqsünaslıq elminin ölkəmizdə sürətli inkişafı və çiçəklənməsində akademik Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyevanın əhəmiyyətli rolu vardır. Xüsusilə, ilk qadın ərəbşünas alim Aida Nəsir qızı İmanquliyevanın (1939-1992) şərqsünaslıq məktəbinin layiqli davamçısıdır.

Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyeva Azərbaycanın tanınmış ərəbşünas alimlərindən biri kimi ölkədə ərəb dili, mədəniyyəti və ədəbiyyatının öyrənilməsində

dür. Şərq filologiyası və mənbəşünaslıq sahəsində bir çox əsərlərin elmi redaktorudur. Bir sıra elmi jurnalların redaktoru və ya redaksiya heyətinin üzvüdür. Xüsusilə, "Azərbaycan şərqsünaslığı" və "Şərq araşdırmaları" jurnallarının baş re-

çilmiş, 2001-ci ilin iyun ayından 2005-ci ilin dekabr ayınadək Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədr müavini olmuş, 2005-ci, 2010-cu və 2015-ci illərdə III, IV və V çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə üzv seçilmişdi. Milli Məclisin Elm və Təhsil məsələləri və Mədəniyyət üzrə daimi komitələrinin üzvü olmuşdu. 2000-2019-cu illər Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament İttifaqında nümayəndə heyətinin rəhbəri olmuşdu.

Elmi fəaliyyətində dosent, professor, akademik elmi adlarına layiq görülmüşdü. Yüksək meqamlara çatdığına baxmayaraq bu uzun zaman ərzində Gövhər xanımın özünün dilindən eşitdiyim "Ağac bar verdikcə başını aşağı əyər" atalar sözlünə qüvvət onu bir gün belə təkkəburlü görmədim. Mövqeyi artıqca sadəliyi daha da artdı...

Yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması üçün İnstitutuza qəbul olunmuş doktorantların dəfələrlə maddi vəziyyətini nəzərə alaraq illik təhsil haqqı ödənişlərinə köməklik göstərməsi, işə yeni kadrlar cəlb ediliyində institutumun doktorantlarını ön plana çəkməsi, bir çox ali məktəb-

ŞƏRQŞÜNASLIĞIN İNCİSİ

müstəsna xidmətləri mövcuddur. Onun fəaliyyəti bir sıra sahələri əhatə edir və Azərbaycan ərəbşünaslığında əhəmiyyətli mərhələ təşkil edir.

Baxşəliyeva Gövhər Baxşəli qızı 26 noyabr 1954-cü ildə Bərdə şəhərində anadan olmuşdur. 1977-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetini fərqlənmə diplomu ilə bitirərək Azərbaycan Elmlər Akademiyası Şərqsünaslıq İnstitutunda işə qəbul olunmuşdur.

Baş laborant, kiçik elmi işçi, elmi işçi, baş elmi işçi, "Şərq filologiyası" şöbəsinin müdiri vəzifələrində çalışmışdır. 1993-cü ildən Gövhər Baxşəliyeva Şərqsünaslıq İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini, 2002-ci ildən işə direktoru vəzifəsində çalışır. 1984-cü ildə namizədlik, 1996-cı ildə doktorluq dissertasiyalarını müdafiə etmişdir.

Klassik və müasir ərəb ədəbiyyatı, ərəbdilli Azərbaycan ədəbiyyatı, müqayisəli ədəbiyyatşünaslıq, ədəbi əlaqələr və mənbəşünaslıq üzrə mütəxəssisdır.

Onun əsərləri keçmiş sovet respublikalarında və ərəb ölkələrində elmi ictimaiyyət tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanmışdır.

Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyeva dəründamental monoqrafiyanın - "Abd as-Salam Udjeyli. Oçerki jizni i tvorçestva" (1989), "Kniqa pesen" Abu-l-Faradja al-İsfaxani i klassičeskə azerbaydžanskə literatūra" (1998), "Sovremenniy siriyskiy rasskaz" (2007), "Literaturnie vzqlədi Taufika al-Xakima" (2015) müəllifidir. Eləcə də on iki kitabın, o cümlədən orta əsr mənbələrinin şərhli filoloji tərcümələrinin ("Abu-l-Faradj al-İsfaxani. Kniqa nesən" (1994), "İlahi eşq dastanları" (2001), "Abu-l-Faradj al-İsfaxani.

Rasskazı o Kayse ibn Mulavvaxə poprozvihu Medjnun i arabəozicnıx azerbaydžanskix pogtax" (2006), "Ölməzliyə aparən yol" (2009), "Cübran Xəlil Cübran. Qırılmış qanadlar" (2010) və s müəllifidir. Müxtəlif illərdə G.B.Baxşəliyevanın "Hamıdan ucadır alimin yeri" (2003) və "Məqalələr, məruzələr, müsahibələr..." (2011) adlı 2-cildliyi çap edilmişdir. Daha sonra G.B.Baxşəliyevanın (Ə.S.Abbasovun tərtibatı ilə) "İslam. Ensiklopedik lüğət"i (2013), "Əsəssiz erməni iddiaları və tarixi faktlar", ingiliscədən tərcümə (2016) və s. Kitabları nəşr edilmişdir. Saysız elmi məqalə və məruzələri nüfuzlu yerli və xarici nəşrlərdə dərc olunmuşdur.

Akademik Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyevanın rəhbərliyi və tərtibçiliyi ilə bir sıra elmi kitablar işıq üzü görmüş-

də, "Dövlət və Din" ictimai fikir toplusunun redaksiya heyətinin üzvüdür. Yüksək ixtisaslı şərqsünas kadrların hazırlanmasında bilavasitə iştirak edən Gövhər Baxşəliyevanın elmi rəhbərliyi ilə otuzdan çox namizədlik dissertasiyası müdafiə olunmuşdur. 10.01.02 - "Türk xalqları ədəbiyyatı" və 10.01.03 "Dünya ədəbiyyatı" ixtisasları üzrə Müdafiə Şurasının sədridir.

Uzun illər Şərqsünaslıq sahəsində Respublikada aparılan elmi işlərin koordinasiyası üzrə Problem Şurasının sədri olmuşdur.

Bundan əlavə Akademik Gövhər Baxşəliyeva pedaqoji fəaliyyətlə də məşğul olmuş, Bakı Dövlət Universitetinin (ADU) Şərqsünaslıq fakültəsində ərəb ədəbiyyatı fənnini tədris etmişdir. Ərəb dili və mədəniyyəti sahəsində elmi-pedaqoji fəaliyyət göstərərək bu sahədə yeni nəsillərin yetişməsinə, Azərbaycanda şərqsünas elmi kadrların hazırlanmasına vəsile olmuşdur.

Filologiya elmləri doktoru Gövhər Baxşəliyeva Azərbaycanda ərəbşünaslıq məktəbinin inkişafı naminə ərəbşünaslıq sahəsində gənc tədqiqatçıların yetişməsi üçün bu sahəyə ərəb və Azərbaycan mədəniyyətləri arasındakı əlaqələrin öyrənilməsi kimi yeni yanaşma metodları gətirmiş və ərəb dili və ədəbiyyatı, tarixi, iqtisadiyyatı ilə bağlı tədqiqatların daha geniş miqyasda aparılmasına yol açmışdır. Bu sahədə onun gördüyü işlər gələcək tədqiqatçılar üçün dəyərli nümunədir.

Elmə atdığı ilk addımdan sözün əsil mənasında mənə dayaq olmuş çox əziz və doğma insan akademik Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyevanın 26 noyabrda 70 illik yubileyidir. Elmi yolunu örnək bildiyim Gövhər xanıma hər zaman həyat mayakım kimi baxmışam. O mənim üçün əsl zəhmətlin və həmin zəhmətlə yüksək nailiyyət qazanmağın, şəxsiyyət kimi formalaşmağın göstəricisi olub.

Tanıdığım ilk gündən Gövhər xanımdan təkə elmi rəhbərim kimi elmi deyil, əsl Azərbaycan xanımına xarakterik xanımlıq xüsusiyyətlərini də öyrəndim. Gövhər xanımda hər gün bir yeni müsbət cəhət kəşf etdim. İnsan bu qədərmi ürəyi yumşaq, xeyirxah, mehriban, sadə və səmimi olar? Demək ki, olar...

Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında da fəal iştirak edən Gövhər Baxşəliyeva 5 noyabr 2000-ci ildə 57 sayılı Bərdə-Ağcabədi seçki dairəsindən Azərbaycan Respublikasının II çağırış Milli Məclisinə deputat se-

lərin, eləcə də Bakı Dövlət Universitetinin "Şərqsünaslıq", "Tarix" fakültələrində tələbələrini Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akademik Z.M.Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutunda işlə təmin edilməsinə şərait yaratması, işçilərinə sevgi və qayğı ilə ya-

naşması akademik Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyevanın ali üstün cəhətləridir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akademik Z.M.Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutun baş direktoru, AMEA-nın həqiqi üzvü, vitse prezidenti, "Qızıl qələm" mükafatı laureatı olan Gövhər xanımın müsbət insani keyfiyyətləri saymaqla bitməz. Bu günlərdə Prezident İlham Əliyev AMEA-nın vitse-prezidenti Gövhər Baxşəliyeva ilə bağlı Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında səmərəli fəaliyyətinə və elmin inkişafında xidmətlərinə görə Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyeva "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilib. Bu əlamətdar hadisə akademik Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyevanın 70 illik yubiley ərəfəsinə təsadüf etmişdir.

Mən də öz növbəmdə akademik Gövhər Baxşəli qızı Baxşəliyevanın 70 illik yubileyini səmimi qəlbədən təbrik edir, ona daima Şərqsünaslıq elminin incisi olaraq qalmasını arzu edirəm.

Lalə Bayramova
AMEA akademik Z.M.Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutunun "Təhsil" şöbəsinin müdiri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent